

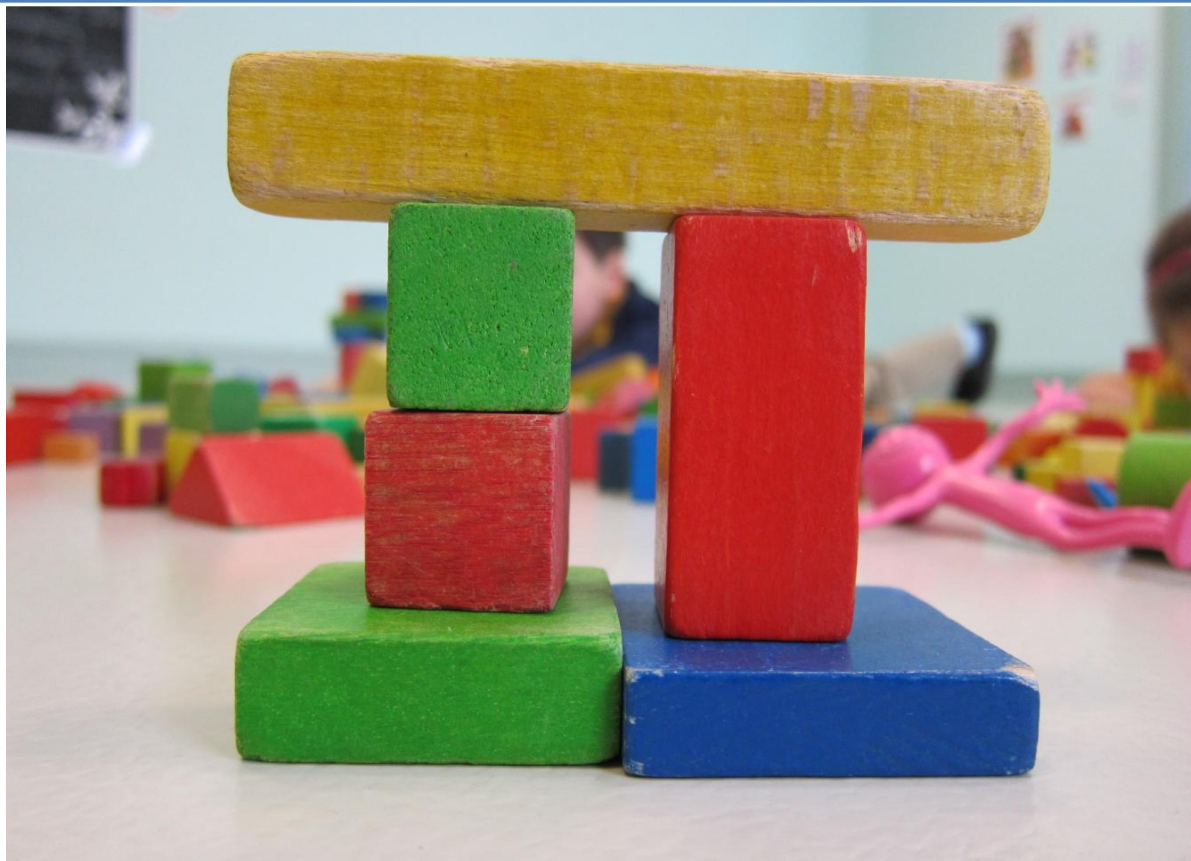
Październik 2012

Scottish Network

University
of Glasgow

Uczniowie Wybitnie Zdolni w Szkołach w Szkocji Margaret Sutherland Margaret.Sutherland@glasgow.ac.uk

***Wspomaganie szkół i nauczycieli
w kształceniu uczniów zdolnych***
19- 20.10.2012, Warszawa, Polska

Konferencja współfinansowana przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

Zjednoczone Królestwo

Zjednoczone królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej składa się z czterech krajów: Walii, Irlandii Północnej, Szkocji i Anglii. Irlandia Północna, Szkocja i Walia rozwinęły swoje administracje. Sektor edukacji jest niezależny i dlatego każde państwo posiada swoją własną legislację i system dokumentacji. To sprawozdanie skupia się na edukacji uczniów wybitnie zdolnych w Szkocji.

Kontekst szkocki

Od dwóch lat Szkocja wdraża nowe ramy programowe, Curriculum for Excellence (cfE). Program ma na celu wdrożenie transformacji edukacji w Szkocji poprzez zapewnienie spójnego, bardziej elastycznego, wzbogaconego programu dla uczniów od lat 3 do 18 (Edukacja Szkocja). Program ma na celu zapewnienie wszystkim dzieciom i młodzieży w Szkocji zdobycie wiedzy, umiejętności i atrybutów, których będą potrzebować, aby dobrze funkcjonować w życiu, nauce i pracy - teraz i w przyszłości. Atrybuty i zdolności są wyszczególnione poniżej:

Uzdolnieni Uczniowie

z

- o entuzjazmem i motywacją do nauki
- o determinacją do spełniania najwyższych standardów i osiągnięć
- o otwartością na nowości i nowatorskie pomysły

zdolnymi do

- o wykorzystywania technologii w nauce
- o kreatywnego i niezależnego myślenia
- o nauki zarówno indywidualnej jak i w grupie

Pewne siebie jednostki

z

- o szacunkiem dla samego siebie
- o dobrym samopoczuciem psychicznym, fizycznym i emocjonalnym
- o pewnymi wartościami i przekonaniem
- o ambicją

zdolnymi do

- o obcowania z innymi i z samym sobą
- o prowadzenia zdrowego i aktywnego trybu życia
- o poznawania siebie
- o rozwijania i komunikowania własnych poglądów i wizji świata
- o niezależnego życia
- o oceniania ryzyka i podejmowania przemyślanych decyzji

**Umożliwić
wszystkim
młodym ludziom,
aby stali się**

Odpowiedzialnymi obywatelami

z:

- o szacunkiem do innych
- o zobowiązaniem do odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu politycznym, ekonomicznym, społecznym i kulturalnym

zdolnymi do:

- o rozwijania wiedzy, rozumienia świata oraz miejsca Szkocji w świecie
- o rozumienia innych przekonań i kultur
- o podejmowania przemyślanych decyzji
- o oceniania aspektów środowiskowych, naukowych i technologicznych
- o rozwijania przemyślanych poglądów etycznych dot. kompleksowych zagadnień

Efektywnym Uczestnikiem

z:

- o śmiałym przedsiębiorczym podejściem
- o odpornością
- o samodzielnością

zdolnymi do:

- o komunikowania się na różne sposoby i w różnych okolicznościach
- o pracy w parze i w zespole
- o przejmowania inicjatywy i przewodzenia
- o zastosowania krytycznego myślenia w nowych kontekstach
- o rozwijania i tworzenia
- o rozwiązywania problemów

W ramach programu stwierdzono, że niektóre dzieci oraz młodzież może potrzebować innego bądź dodatkowego wsparcia, niż to, które jest zapewnione w szkockich szkołach. Bardziej szczegółowo problem ten opisano w dokumencie „Building the Curriculum 3” (Rząd Szkocki, 2006). Zapewnia on ramę dla planowania programu, który odpowiada potrzebom wszystkich dzieci i młodzieży od 3 do 18 roku życia. Konsekwentnie program ten powinien zaoferować m.in. indywidualizację, radość z nauki oraz intensywność. Ten programowy sposób podejścia jest w teorii bardzo dobrze dostosowany do potrzeb zdolnych uczniów. Akt edukacyjny (Dodatkowe Wsparcie Nauki) (Szkocja) z 2004 został wprowadzony w życie w 2005 roku i znowelizowany w 2009. Akt ten nakłada obowiązek na przedstawicieli lokalnej edukacji zapewniania dodatkowego wsparcia tam gdzie jakiegokolwiek dziecko lub młoda osoba potrzebuje pomocy do uzyskania lepszych wyników (Edukacja w Szkocji). Ten ukierunkowany na przyszłość Akt prawny, po raz pierwszy, wziął pod uwagę potrzeby uczniów wybitnie zdolnych. Szkocja, jak również wiele innych krajów, posiada dzieci oraz młodzież, które mogą osiągać wysokie wyniki w więcej niż jednej dziedzinie. Identyfikacja tych dzieci i młodych ludzi oraz całkowite spełnianie ich potrzeb może okazać się złożonym i ambitnym zadaniem zarówno dla rodziców, jak i pracowników szkoły. Uznaliśmy, że żaden opis w pełni nie precyzuje terminu „ucznia wybitnie zdolnego”. Na potrzeby tej prezentacji termin ten będzie użyty do określenia dzieci i młodzieży, które ciężko pracują lub które mogłyby osiągać wyniki lepsze od swoich rówieśników. Założyłam również, iż termin ten określa dzieci i młodzież, która jest „wybitnie zdolna” w zakresie programu, w jednej lub wielu konkretnych dziedzinach. Aktywności i sugestie zawarte w tej prezentacji będą stanowić fundament założenia, że „zdolności” są jednym z czynników sukcesów szkolnych jak i życiowych.

Wsparcie dla uczniów

Wszyscy pracownicy w szkockich szkołach są przygotowani do wspierania uczniów oraz procesu nauczania, dlatego też zwracają uwagę na samopoczucie, sprawiedliwość i uczciwość (Edukacja w Szkocji). Zasada ta jest powszechnie znana jako Wsparcie Uniwersalne i powinna być dostępna dla wszystkich szkockich uczniów. Esencją tego założenia jest planowanie nauki indywidualnej, co ma na celu zagwarantowanie wszystkim uczniom planowe nauczanie, w którym zostaną uwzględnione indywidualne potrzeby i umiejętności uczniów. Regularne

kontrole wśród uczniów i pracowników powinny wykazać, że na drodze edukacji widoczny jest postęp. Jednakże należy pamiętać, że niektóre dzieci oraz niektórzy młodzi ludzie mogą potrzebować wsparcia, które może wykraczać poza ramy Wsparcia Uniwersalnego. Jest to Grupa Docelowa. Uczeń może należeć do Grupy Docelowej przez pewien okres czasu lub przez całe swoje szkolne życie. Jest wiele powodów, dla których dziecko lub młoda osoba może potrzebować pomocy docelowej np. jeśli jest dyslektykiem, cierpi na autyzm lub kiedy ciężko pracuje albo jest zdolne pracować tak, aby przewyższać swoich rówieśników. Warty zaznaczenia jest fakt, iż dzieci i młodzież mogą posiadać różnorodne uzdolnienia. Innymi słowy mogą pracować lepiej niż ich rówieśnicy w konkretnych dziedzinach równocześnie będąc dyslektykami. Identyfikacja dodatkowego wsparcia u dziecka z wieloma zdolnościami może być bardzo trudna, ponieważ splecione ze sobą warstwy mogą być trudne do oddzielenia i nadania im priorytetu. Sposób oferowania wsparcia docelowego jest zawsze taki sam bez względu na jego powód. Kodeks Praktyk zawiera wskazówki dotyczące postanowień Aktu Edukacyjnego 2009 (Dodatkowe Wsparcie Ucznia) (Szkocja) dot. identyfikacji i oceniania dodatkowego wsparcia oraz wypracowywania systemowych wskazówek. Akt ten bierze również pod uwagę inne inicjatywy legislacyjne i strategiczne np. Getting In Right for Every Child (GIRFEC). Takie inicjatywy nie są ustawowe, jednakże stanowią one podstawę szkockiej edukacji i powinny być brane pod uwagę w sytuacjach, których mamy styczność z dodatkowym wsparciem grupy docelowej.

Szkocka Sieć dla Uczniów Wybitnie Zdolnych [Scottish Network for Able Pupils (SNAP)]

Od 17 lat Szkocka Sieć dla Uczniów Zdolnych (SNAP) specjalizuje się w nauczaniu i uczeniu dzieci zdolnych. SNAP oferuje wsparcie i porady dot. szkockiego systemu edukacji na trzech głównych polach: publikacje, rozwój pracowników, konferencje krajowe. Pracując nad zagadnieniami Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych/ Dodatkowego Wsparcia Potrzeb Uczniów Zdolnych jak również Edukacji Uczniów Utalentowanych, SNAP interesuje się i posiada olbrzymie doświadczenie w pracy z nauczycielami współpracującymi z dziećmi wybitnie zdolnymi. SNAP zajmuje się:

- Wynikami będącymi poniżej możliwości ucznia:

Uczniowie, którzy z różnych powodów osiągają wyniki poniżej swoich możliwości np. zniechęcone jednostki; dyskryminowane z powodów rasowych itp.

- Niewystarczającymi wyzwaniem

Uczniowie, którzy dobrze radzą sobie w szkole i którzy poradziliby sobie z ambitniejszymi zadaniami i wyzwaniami z zakresu programu oraz z zakresu wykraczającego poza program.

- Wyjątkowi Indywidualiści

Indywidualiści, którzy wykazują wyjątkowe zdolności jak na swój wiek i etap i którzy mogą potrzebować specjalnego bądź indywidualnego programu do zapewnienia i podtrzymania odpowiednich wyzwań.

SNAP ma 3 główne cele:

1. Zebranie wszystkich odpowiednich rozwiązań i idei z różnych dyscyplin i inicjatyw tak, aby stały się one dostępne dla szkół i nauczycieli.
2. Zagwarantowanie silnej tożsamości narodowej tego zjawiska - rozwijanie i wspieranie krajowych inicjatyw dot. edukacji uczniów wybitnie zdolnych
3. Wspieranie i formowanie modeli szkół stawiających odpowiednie wyzwania przed uczniami zdolnymi w ramach głównego programu.

Następujące zasady stanowią podstawę pracy SNAP.

Wszystkie dzieci mają prawo do odpowiedniego poziomu edukacji i brania pod uwagę ich indywidualnych potrzeb.

Każda osoba ma unikalny profil spośród różnorodnych zdolności, które powinny zostać rozpoznane, rozwijane i jednakowo wartościowane.

Rozpoznanie indywidualnego profilu jest jedynie możliwe przy współpracy z rodzicami i innymi ważnymi indywidualnościami w życiu danej osoby.

Odpowiednie wyzwanie musi pokrywać się ze wszystkimi punktami indywidualnego profilu danej osoby

Kluczem do rozpoznania indywidualnych zdolności jest zapewnienie odpowiednich wyzwań.

Błędy mają decydujący wpływ na proces uczenia się, dlatego odpowiednie wyzwania powinny być projektowane tak, aby uczeń mógł uczyć się na błędach. Jednakże jest to jedynie możliwe w etosie, w którym porażka jest czymś bezpiecznym.

Cały system edukacji jest ukierunkowany na projektowanie wyzwań dla różnorodnych zdolności oraz zapobieganie wynikom będących poniżej możliwości danego ucznia.

W celu wdrożenia naszych celów SNAP współpracuje z różnorodnymi partnerami, którzy uznają nasze reguły. Na bardziej praktycznym etapie SNAP wysuwa następujące cele:

- oferowanie sieci wspomagania szkół i nauczycieli poprzez dzielenie się pomysłami i praktyką;
- zapewnianie forów do debaty i dyskusji;
- oferowanie doradztwo szkołom i nauczycielom w jaki sposób zapewnić odpowiednie wyzwania dla ich wybitnie zdolnych uczniów;
- tworzenie społeczności edukacyjnej w Szkocji dając możliwości wysłuchania i konsultowania się z międzynarodowymi liderami w dziedzinie edukacji uczniów zdolnych i utalentowanych
- podejmowanie badań i rozpowszechnianie ich wyników w społeczności edukacyjnej w Szkocji oraz poza jej obszarem;

Działanie jako przyjazny krytyk szkolnych innowacji: konsultowanie, opiniowanie, rekomendowanie nowych rozwiązań w edukacji.

Co więcej SNAP prowadzi różnorodne zajęcia dla dzieci i młodzieży. Nietrywającym wyzwaniem było spełnienie naszego pragnienia, aby to dobre doświadczenie nie było dla uczniów jednorazowe ale zintegrowane z programem szkolnym. Na trzywarstwowy model składają się pozaszkolne wydarzenia, równoległe Kontynuowanie Zawodowego Rozwoju kadry oraz materiały szkolne.

Tematy obejmują:

- Twórcze projektowanie i technologiczną pracę z ekspertami: geolodzy, artyści, inżynierowie, kartografowie
- Zajęcia muzealne dla wybitnie zdolnych uczniów, dla których angielski jest drugim językiem
- Wycieczki klasowe
- Lekcje matematyki dla najzdolniejszych
- Twórcze pisanie z autorami
- Edukacja z ruchomym obrazem
- Zajęcia astronomiczne zawierające prezentacje plakatów na największej międzynarodowej konferencji, projekty naukowe The Moon Hoax i Extra Terrestrial Beings
- Warsztaty muzealne (uwolnij swojego wewnętrznego artystę i szkicuj!)

Więcej informacji na temat pracy SNAP oraz publikacji znajdziecie Państwo na naszej stronie internetowej www.ablepupils.com bądź pod adresem education-SNAP@glasgow.ac.uk

